

علوم اقتصادیه و اجتماعیه

مجموعه گار

هر آيت برنجي کوني نشر اولنور

مؤسسلي :

احمد شبيب ، رضا نونوري ، محمد جابري

مندرجات :

عوامل اجتماعيه : احمد شبيب — قابليت اجتماعيه : بديع
نوري . — حكومت و حريت حقننده سپنرك فلسفه سي : رضا
توفيقي . — زده تادييات : فائق زهت — فوق العاده بودجه :
احمد مختار . — فرانسه اختلال كبرى : احمد شبيب . —
نشریات و وقایع اقتصادیه : محمد جاوید . — بيك سكر يوزالتمش
ايكي منه سي استقراضك مقاوله نامه سي .

مدیر و صاحب امتیازی :

محمد جابري

امور اداره و تحريره : نور عثمانیه جواریده طين اداره خانه سي

نسخه سي : ۱۰ غروش

استانبول

باب عالی جاده سنده هلال - طبعه سي ، نومرد ۶۶

فوق العاده بروجیم [۴]

مالیه ناظری محب محترم محمد جاوید بك افندی به

اداره مشروطه نك اعاده تأسسی متعاقب حكومتك ، اول امرده
دوشوندىكى و برچوق مشكلات و تاخر اتدن صكره ابى و كوتو موقق
اولاينلىدىكى كيفيت ، بودجه نك تنطیى اولدى . بونك ، بويله اولسى ده
ضرورى ايدى . چونكه حكومات مشروطه ده مجالس مبعوثانك اك اساسلى حقى ،
ویركولرك جباى ايجون قوه اجرائیه ماذونیت ویرمك والكمهم وظیفه سى ،
بونلردن حاصل اولان وارداتك صورت صرفى تفتیش و مراقبه ايله مكدور .
حقوق طبيعیه بشریه لرینى — قانلى اختلاللر ، عظیم فداكارلقلر و تعب
ناپذیر غیرت لرله — استحصا ایدررك « حر » وصفى اکتسابه حق قزانان
ملتلك تاریخ سیاسیلری تدقیق اولنورسه « واردات و مصارفى » ملت
وکیللرینك موافقت و رضاسى ايله جبايت ، رخصت و مراقبه سى آلتنده
صرف ایتدیرمك حقنى قزانه ییلك ، دها طوغریسى ، بونك ، ملتلك اك
قیمتدار والک اساسلى برحق اولدیقى حکمدار و حکومتلره تصدیق ایتدیره ییلك
ایچون نه زحمتلر چکلمش و نه یتیمز توکنمز مجادللر ایدلمش اولدیقى کوریلور .
بو حقه ضبط و استردادى ایچون انکلتره ، فرانسه و حكومات
متحده امریقا ده سنه لرجه و بلکه عصر لرجه حکمدار و حكومت ايله ملت
بینده دوام ایدن سلسله منازعات و مجادلانك تاریخلرنى ، ذهنلره دهشت
کلامکسزین اوقونه مز .

[۴] بزم فوق العاده بودجه سزه داتر محرر مقاله طرفندن درمیان اولنان مطالعات
حقنده نشریات و وقایع اقتصادیه مقاله سنده بعض ملاحظات موجوددر . م . ج .

«ملت و كيللى، واردات و مصارفى قبول و تصديق ايدرلر» قاعده سى
اليوم او درجه تقرر ايله مشدركه بوقاعده نك قوانين اساسيه ده من القديم
موجود اولدينى ظن اولنور .

حالبوكه تاريخ ، بونك عكسنى يعنى بو حقت ، بر چوق منازعات
و بر چوق فدا كارلقلرله اوزون بر مدت ظرفنده الده ايدمش اولدينى
كوستريور .

بو-قى تماماً قزانلقد نصكره بودجه نك تنظيمى طوغريدن طوغرى يه
قوة اجرائيه عائد اولدينى ولكن واردات و مصارف نك تدقيق ماهيات
و مقاديرى ايله قبول و تصديق قوة تشريعي نك حقوق و وظائفى جمله سندن
بولندينى همان بتون دولتارده قبول اولمشدر .

اساس اعتباريله ايكي نوع بودجه واردركه برنجيسى «عادى بودجه»
و ديكرى «فوق العاده بودجه» دىر . بومقاله ده بز «فوق العاده بودجه»
نك ماهيتى تدقيق ايدى جكز و بعض ممالك تدره كي تاريخچه سنى يايوب
له و عليهنده مشاعير مقتصدين و ماليون طرفندن درميان اولتان آرا
و افكارى خلاصه بيان ايله دكيد نصكره حكومت طرفندن بكنده
لاجل التصديق مجلس مبعوثانه كوندريلان «فوق العاده بودجه» حقتده كي
مطالعاتمى بسط ايدى جكز . دينيله بيلر كه عادى بودجه نك تاريخى يوقدر،
چونكه مشروع بودجه در . عادى بودجه نك ارقامى سنه دن سنه يه تحول
ايدى بيلير . لكن احداثى ، محاسبه اصول نك تأسيسى قدر اسكيدر .

حالبوكه «فوق العاده بودجه» بر متغلب ، بر صاحب ظهور كى
زمان زمان حكمفرما اولاييلير و هر يره بويله اولمشدر .

فوق العاده بودجه نك ماهيتى ، نه قبيل مصارفى احتوا ايله ديكنى
آكلامق ايچون فرانسده موقع اقتدارده بولندينى زمانلر اك چوق

« فوق العاده بودجه » لر تنظيم ايليان اعيانندن موسيو دوفره سينه نك ، بر نطقندن مخرج فقرات آتیه بی ترجمه ایدیوروز :

« فوق العاده بودجه لرك مصارف قسمی اونجه آریله بیلیر : لازم مصارف ؛ اختیاری مصارف ؛ فضولی مصارف . اول امرده لازم اولان مصارف هانکیلریدر ؟

اقوامك تاريخلارنده اويله زمانلار اولابیلوركه بوزمانلرده ظهور ایدن بعض مصارفه ، عادى بودجه واسطه سبله قارشیلیق تدارك اولنه مز . شوحالده مصارف لازمه ، منع وقوعی ، ملترك بید اختیارنده اولیان ویاخود نتایج مالیه لرینك منبى قابل اولامیان وقوعاتك ایجاب ایتدیردیكى مصارفدر . مثلا ۱۸۷۰ محاربه سنك فرانسه یه یوكلتدیكى مصارف عظیمه کی . اختیاری مصارف ؛ امور نافعہ ایچون تخصیص اولان مبالغدر . بونلره اختیاری دیورم ؛ چونكه بونوع مصارف بالجبوریه قبول اولونماز . خصوصیه بوانشآت نافعہ بی برمدت محدوده ومعینه ده احرایه لزوم یوقسه حکومت بومصارفی اختیاره صورت قطعیده مجبور دکلدر .

فوق العاده بودجه یه ادخالى جائز اولیان مصارفه ایسه فضولی مصارف دیرم . نه وقت فوق العاده بودجه ، عادى بودجه نك منابعی چوغالتیق ایچون اختیار اولغش کوز بویاجی برواسطه اولورسه بوبودجه یه ادخال ایدیلان هر نوع مصرفی ، نامحمل عد ایدرم . هیچ بر زمان فوق العاده بودجه عادى بودجه یه قونمق ایستیمان ویاخود قونلسنه جسارت اولنه میان وماعیتلری اعتباریله عادى بودجه یه عائد اولان مصارف ایچون بر ملجأ اولمالیدر .

فوق العاده بودجه نك ماهیتی ایشته بوندن عبارتدر .

شوايضاحادن « فوق العاده بودجه » تنظیمی ایچون حکومت حق

ویرن ایکی مشروع و مقبول سبب اولدیی آکلاشیلور . برنجیسی حسب‌الضروره اعلان اولنان بر حربك عادى بودجه‌ده قارشولنی بولنه‌میان مصارف عظیمه‌سنی قیامق ، دیگرى احوال اقتصادیه مملکتی تنظیم و اصلاح ایچون بر مدت معینه ظرفنده — مثلا اوچ ویش سنه کی — یاییله‌جق فوق‌العاده انشات نافعہ مصارفی تدارك ایله‌مک .

شمدی مختلف مملکتلرده « فوق‌العاده بودجه » نك تاریخچه‌سنی خلاصه ایدم :

انکتره تاریخ مالیه‌سنده مفهوم حقیقیسی نظر دقته آلتق اوزره « فوق العاده بودجه » لره تصادف اولنه‌من . چونکه انکتره‌ده مرعى اولان Comptabilité par gestion اصولی بودجه‌نك وحدتی ایجاب‌ایتدیر . بوملکیتده نیسانك برنده باشلا یوب مارتك اوتوز برنده ختام‌پذیر اولان سنه مالیه ظرفنده خزینیه کیرن و چیقان مبالغت مجموع‌علرنده بر سنه‌لك واردات و مصارفك کافه‌سی داخلدر .

مع‌هذا بو وحدت ظاهره بعض مصارفك استثناء استقراض واسطه‌سیله قیادلسنه و بوجهته بودجه تابولرنده بر صنف مخصوص تشکیل ایله‌ملرینه مانع اولاماز . مثلا ۱۸۸۸ سنه‌سنده Imperial defence act موجبیه اجرا قلنان انشات و ۱۸۹۰ تاریخلی « Act » موجبیه انشا قلنان قشله‌لر و ۱۸۸۹ « Naval defence act » موجبیه اجرا قلنان تسلیحات بحریه مصارفاتی منحصراً استقراض واسطه‌سیله قیادلمشدر .

مع‌هذا بو مصارفك اکثریسی و باخصوص تسلیحات بحریه ایچون صرفی مقتضی مبالغت استقراض ایله قیادلسی مجلس مبعوثانده شدتله تنقیدانه اوغرامشدر . موسیو غلادستونك مظاهرتنه مظاهر اولان اسبق مالیه ناظرى موسیو شیلدر مجلس مبعوثانه « بو مصارفك هر سنه عادى

بودجه به ضم و علاوه اولنه جق مبالغ ایله قیادلمسندن بشقه بر صورت
مساعده ایله مکه هیچ بربب یوقدر « قرارینی ویردیرمکه چالمشدر .

مشارایه بودعاسنی تأییداً مجلس مبعوثانه « ۱۸۹۲ — ۱۸۹۳ »
سنه سی ظرفده ۵۱,۴۵۰,۰۰۰ فرانق استقراض ایدلیدیکنک و بومبالغ
سنه مذکوره مصارف عمومیه سی مجموعی اولان ۲,۲۵۶ میلیون فرانقه
علاوه اولنه رقی بوجمموعک ۲,۳۱۰ میلیون فرانقه چیقمسنه سبب اولدیفنک
و ایرتسی سنه ۵۰ میلیون فرانق استقراض اولدیفنک ویدی سنه
ظرفده واقع اولان استقراضاتک مجموعنک ۱۷۵,۰۰۰,۰۰۰ فرانقه بالغ
بولدیفنک اونودلماسنی اخطار ایله مشدر .

غلادستون ایسه فرقه مخالفه نك « هر سنه نك مصارفك اوسنه نك
وارداتی ایله قیادلمسنی ایستدیکنی » سویله مشدر .

مع هذا بعض مصارفك استقراض ایله قیادلمسنگ محذوری نه قدر بیوک
اولورسه اولسون بونلر انکله رده برر « فوق العاده بودجه » تشکیل ایده من .
چونکه سنه نك بودجه نك مجموعنه علاوه اولدیفندن بودجه ده کی وحدت
محافظه اولتقدده در .

فرانسه ده بوربونلر زمانده اکثریا مصالح فوق العاده حکمفرما
اولدیفندن فوق العاده بودجه اصوله پئش چوق دفعه مراجعت ایدلمشدر .
فرانسه مالیه ناظرلری میاننده امور مالیه نك اصلاحی خصوصنده کی
خدمات مهمه سببله شهرت شمار اولان « نه کر » بیله مکرراً « فوق العاده
بودجه » تدبیرنه مراجعت ایله مشدر . اختلال کیر دخی همان منحصراً
منابع فوق العاده ایله تسویه مصارف ایله مشدر .

اختلال کیر ارکانی میلیارلره بالغ اولان مصارفی ، حکومت املاکی
ایله اودنمک اوزره احداث اولنان رانتلر و پاپاسلرک و خاندان سلطنت

و فرانسه دن فرار ایدن زادكانك و محكومين سياسيه نك املا كرینی فروخت
ایله مك و کلیسا چا کرینی اریتك و کلیسارک و انیسینی صاتمق صورتیله
قیامشدر .

(Consulat) ایله ایمپراطورلق زماننده « فوق العاده بودجه » لر
تنظیم اولمامشدر . هر سنه قوه تشریعی نك نظرگاه تدقیقه عرض اولنان
بودجه لرده وحدت محافظه اولنمشدر .

لكن معاملات رسمی نك خارجنده اوله رق ایمپراطور ناپولیونك النده
خصوصی عظیم بر بودجه وار ایدی .

بو بودجه نك مناسبی ناپولیونك مغلوب ایله دیگی اقوامدن آلبانی
خراج و اشغال ایله دیگی ممالك اها لیسنه طرح ایله دیگی ویرکو ایله ممالك
اجنبیه بولنان املاك خصوصیه نك وارداتندن مرکب ایدی . ناپولیون
بوعظیم واردات ایله ژنرالترینه ایراد تدارك ایله مش و ارباب صنایعه
اقرضاده بولنه رق صنایعی حمایه و تشویق و نهایت ۱۸۱۵ ده فرانسه
داخلنده اولان محاربات مصارفی تسویه اتمشدر . ناپولیونك سقوطندن
سکره فرانسه سلطنتی استرداد ایلان بوزبون خاندانی ، امور مالیه نك
اصلاحه غیرت ایله رك ایمپراطورلك براقیدنی بر چوق دیونی تسویه
ایتمکله برابر « فوق العاده بودجه » اصولیه مراجعت ایله مامشدر . مع هذا
بوزمان مجلس مبعوثانه تفهیم اولنان بودجه لرده مصارف موقته نامیله ایگی
فصل موجود ایه ده ایکس نك مجرعی بر رقمه کوسترلش و بصورتله
بودجه نك وحدتی محافظه ایدلمشدر .

یالکیز ۱۸۲۳ سنه سنده - پانیا محاربه سی مصارفی ایچون ۱۰۰ میلیونلق
فوق العاده بر قره دی طلب ایدلمشدر . ۱۸۲۹ و ۱۸۳۰ سنه لر نده دخی
شرق مسئله سنك کسب و خامت ایله میسی اوزرینه اجرا قلنان تداركات

حربه وموره وجزایره واقع اولان سوقيات عسکریه ایچون ۸۰ میلیونلی
فوق العاده قرردی طلب ایدلمش ایسهده بومبلغده اوسنه لرك بودجه لری
یکون عمومیسنه ادخال ایدیلهرک بودجه نك وحدتنه خلل کتیرلما مشدر .
بور بونلرك سقبوطيله لونی فلیپك فرانسه یی اله کیرمسنی متعاقب
« فوق العاده بودجه » اصولی ظهور ایله مشدر .

۱۸۳۳ و ۱۸۳۴ و ۱۸۳۵ و ۱۸۳۶ و ۱۸۳۷ سنه لرنده امور نافع
ایچون فوق العاده بودجه لر تنظیم اولمش وبوحسابات آنجق ۱۸۳۹ ده
قیام مشدر .

ایکینجی ایمپراطور لئک ایلك سنه لرنده بودجه وحدتی نقطه نظرندن
فوق العاده بر انتظام کورل مشدر . حتی ۱۸۵۴ و ۱۸۵۵ سنه سنده قریم
محاربه سنك و ۱۸۵۹ سنه سنده ایتالیا محاربه سنك مصارفاتی عمومی بودجه لره
ادخال ایدلمش وبودجه لری فوق العاده قیام مشدر .

۱۸۶۲ ده « ۲ تموز » قانونيله بر « فوق العاده بودجه » احداث
ایدیلهرک ۱۸۷۰ قدر دوام ایل مشدر .

۱۸۷۰ — ۱۸۷۱ وقوعاتندن صکره ۱۸۶۲ ده احداث اولنان
فوق العاده بودجه بو ائشاده امور مالییه یی اداره ایدن وایمپراطولق
زماننده فوق العاده بودجه نك احداثه شدتله معارض بولان « تیر »
طرفندن القا اولن مشدر .

لکن ایکینجی جمهوریت بر مدت صکره یعنی ۱۸۷۸ ده بتون شمول
معناسيله بر فوق العاده بودجه احداث ایله مشدر .

بو بودجه ۱۸۷۷ — ۱۸۸۸ — ۱۸۸۹ سنه لرنده عمومی بودجه دن
آیری وباشلی باشه بر بودجه تشکیل اتم مشدر .

آلمانیاده ایمپراطور لقی بودجه سی اوج نوع مصارفی حاویدر :

مصارف عادیه ، متبدله ، فوق العاده .

مصارف عادیه ، دیون عمومیه نك و حربیه و بحریه و پوسته و تلفراف
الحظ نظارتلر نيك مصارف اساسیه سندن و حكومات خصوصیه اعاده اولنان
و بعض كسانه و معلواین عسكریه و سائریه و یریلان آیلقلردن و الحاصل
معین و ثابت نه قدر مصرف و ارسه بونلردن عبارتدر .
مصارف متبدله ، ردفعیه مخصوص اوله رق اختیار اولنان و تكرری
مأمول اولیان و هر سنه دیگر بر مقصد ایچون اختیار ایدیله جك اولان
مصارفدر .

مع هذا مصارف متبدله بودجه نك وحدته خلل كتیر مامكده در . چونكه
هر سنه عادى بودجه نك یكون عمومیسنه ادخال ایدلمكده در .
مصارف فوق العاده یه كنجه بونلر منحصراً منابع فوق العاده ايله یغی
استقراض صورتیله تدارك اولنان مبالغ ايله قیادلقده در .
حكومت ، ایسته نلدیكى قدر تنقیص و تزید اولنان بو مصارفك
مضرقتی بیلدیكندن تحدیدینی ارزو ايله مكده ایسه ده ایوم بوكا تشبث
اولنه مامش و هر سنه بودجه یه « مصارف فوق العاده » نامی آلتنده مهم
بر مبلغ درج اوللقده بولمیشدر .

بو مصارف ، بحریه و حربیه و پوسته و تلفراف ايله بعض سوقیات
عسكریه و سائریه تخصیص اوللقده در .

۱۸۹۵ — ۱۸۹۶ بودجه سنده ۵۹,۸۰۰,۰۰۰ قرانقندن عبارت
اولان بو مصارفك مقداری ۱۹۰۸ — ۱۹۰۹ بودجه سنده
۳۳۱,۵۳۴,۰۰۰ فرانقه چیقمشدر .

مع هذا المانیانك بو فوق العاده بودجه لری ، فرانسه فوق العاده
بودجه لری كی عمومی بودجه نك یكون عمومیسندن تماماً آری بر شخصیت

تشکیل ایتامکده در . چونکه عادی بودجه نك يکون عموميسنه ادخال اولنه رق بودجه نك وحدتی محافظه ایدلمکده در .

۱۹۰۸ — ۱۹۰۹ بودجه سنك آتیده کوستریلان اراقامی، بونی صراحة

کوسترمکده در .

عادی بودجه نك مصارف دائمیسی	۲,۶۹۰,۲۰۰,۰۰۰
عادی بودجه نك مصارف متبدلهسی	۴۱۵,۸۰۰,۰۰۰
مصارف فوق العاده	۳۳۱,۵۰۰,۰۰۰

۳,۴۳۷,۵۰۰,۰۰۰

اوستریاده مصارف عادیه وفوق العاده، عادی بودجه یه داخلدر. صوك بودجه نك مصارف فوق العادهسی ۳۹۵ بچق میلیوندر .

ایتالیاده مصارف درت قسمه آیرلش ایسهده بودجهده مصارف وواردات یکونی برررقله کوستریله رك بودجه نك وحدتی محافظه ایدلمکده در.

آتیده کی ایتالیانك صوك بودجهسی بو حقیقی کوسترمکده در .
« لیرا ایتالیا پارهسی »

مصارف متحققه	۱,۷۱۸,۸۵۴,۰۰۰
حرکات سرمایه	۱۴۸,۱۵۴,۰۰۰
شمندوفر انشا آتی مصارفی	۱۰,۲۰۰,۰۰۰

۱,۸۷۷,۲۰۸,۰۰۰

روسیه نكده بالخاصه شمندوفر لر انشا آتی ایچون برفوق العاده بودجهسی وارسهده بو بودجه نك منابعنك بر قسم مهمنی عادی بودجه نك فضلۀ وارداتی تشکیل ایلوب متبایقینی عادی بودجه یه علاوه اولندیقندن روس بودجه سنك وحدتنه خلل کتیر مامکده در . یالکیز حزب زماننده آیری برفوق العاده

بودجه تنظیم اولنمده در . نه کیم ۱۸۷۸ ده دولت عثمانیه و ۱۹۰۴ —
 ۱۹۰۵ ده ژاپونیا حربلری ایچون عادی بودجه نك خارچنده حقیقی برر
 « فوق العاده بودجه » تنظیم اولنمشدی .

فوق العاده بودجه نك اك مكمل و اك تمام مثالی بلجیقاده کوریلور .
 حتی بلجیقاده مدت مدیده « فوق العاده بودجه » لر فوق العاده سؤ استعمال
 ایدلمشدر .

مع هذا ۱۸۹۵ بودجه سندده عادی بودجه ده « مستثنای مصارف »
 عنوانیه بر فصل آجیله رق اووقته قدر اصولسز بر صورتده فوق العاده
 بودجه یه مال ایدیلان مصارف عادیه بوفصله کچیرلشدر . و بوندن صکره
 « فوق العاده بودجه » منحصرأ « آلات اقتصادی نك توسیع و اصلاحه
 خادم انشآت » مصارفندن عبارت بولنه حتی تحت قراره آلمشدر .
 بوشبث اصلاحکارانه دن پك جدی نتایج الده ایدیله مامشدر . چونکه
 فوق العاده بودجه یه درج اولنه حق مصارف صراحت معین بولنمسه رغماً
 صورت موقته ده بعض لوازم عسکریه نك تجدیدی مصارفی ایله دیکر بعض
 مصارف ، فوق العاده بودجه یه ادخال ایدلمشدر . بوضورتله فوق العاده
 بودجه ده ۱۸۹۵ دن ۱۹۰۴ سنه سنه قدر « آلات اقتصادی » دن غیر
 مصارف ایچون ۵۴ میلیون فرانک مندرج بولندی کورولمکده در .

۱۹۰۵ ده بلجیقا فوق العاده بودجه سی ۱۲۳ میلیونه و ۱۹۰۷ ده
 ۱۵۵ میلیونه رسیده اولمشدر که بومباغ شندوفرلره و پوسته و تلغرافلره
 وزراعی یوللار و دواژملکيه انشاسته و لوازم حربیه اشتراسته صرف اولنمشدر .
 بلجیقاده فوق العاده بودجه نك عادی بودجه ایله هیچ بر مناسبتی اولیوب
 قوه اجرائیه طرفندن آبروجه تنظیم و تقدیم و قوه تشرییه طرفندن یه
 آریجه تدقیق و تصدیق اولنور .

ژاپونیا ده دخی چین محاربه سندن یعنی ۱۸۸۱ دن بری سندن سمنیه
تزیاید ایلیان بر « فوق العاده بودجه » موجود در .

مانچوری محاربه سنک مصارف عظیمه سنی قیامق ایچون ده « فوق العاده
بودجه » اصوله مراجعت اولئمشدر . مع هذا عادی بودجه ایچون استقراض
اصولنه مراجعتدن شدله توقی اولئمقدده در .

۱۹۰۷ — ۱۹۰۸ ده عادی بودجه نك مصارفات قسمی :

فوق العاده بودجه نكکی : ۱,۶۳۰,۵۰۰,۰۰۰ ،

۵۲۶,۵۰۰,۰۰۰ میلیونن عبارت بولنیوردی . مصارف عمومیه سی

بش میلار فرانکی تجاوزا زیدن مانچوری محاربه سنک حساباتی تماماً آیریدر .
بونکله برابر عادی بودجه ایله فوق العاده بودجه نك ارقامی بریکونده
برلشدر یله رك ژاپونیا بودجه سنک وحدتی محافظه اولئمقدده در .

« فوق العاده بودجه » نك منافع ومضراتی بجنه سوق کلام اولئورسه
دینه بیلیرکه : فوق العاده بودجه نك مضرتی هر یزده الفاسنه چانشلش وحتی
الیوم بواسولک موجود بولندینی بلجیقا وژاپونیا ده بیله لقوی ایچون بیوک
برتمایل موجود بولنش اولسلیله ثابتدر .

تأیید مدعا ایچون شواهدده مراجعت صورتی اختیار اولئورسه
مقتصد مشهور لئون سه نك شوسوزلرینی ذکر ایتمکدن کیرو دوریله مز .
« مصارف » نه وقت بودجه قومیسونی طرفندن عادی عدا اولئورسه
عادیدر . قومیسون ایسترسه عینی مصارفی ، فوق العاده عدا ایده بیلیر .
عادتاً کیفی بر معامله . »

انستیتو اعضا سندن وعلوم سیاسیه مکتبی معلملر دن موسیورده ستورم
فوق العاده بودجه دن بحث ایدرکن دیورکه :

« عادی بودجه لرله فوق العاده بودجه لر بیننده طوغری برخط فاصل

یوقدر وحتى محاسبه نظامانده بوايكي كله نك تعريف حقيقيلى هنوز تعين و تحقق ايله مامشدر . فوق العاده بودجه لرك تهلكلى نقطه سى ده بودر . چونكه بوجالده هر مالىه ناظرى نظرياته كوره فوق العاده بودجه نك حدودى توسيع ايدم بيلير . وعادى بودجه بى آيقسز اوله رق قوه تشريعيه تقديم منافى اقتضاسدن اولان مالىه ناظرلرينك اكرينسده ده فوق العاده بودجه بى ممكن مرتبه قبازمغه برميل وانجذاب مقاومتسوز واردر . فوق العاده بودجه ايسه ارزويه كوره قبارتيله سيله جكشدن هيج برفضله مصرفى رد ايتمز . « فرانسه رئيس جمهور سابقى مو-يو لوبه سنا توده حريمه بودجه قوميسيونى راپورتورى ايكن فوق العاده بودجه يه ادخال اولنان بمض قوشوم وطوب و البسه بدلاتندن بحث ايله دييوركه : « طوغريدن طوغرى يه عادى بودجه يه ادخالى ايجاب ايدن بر جوق مصارف فوق العاده بودجه يه قومئش . بزفوق العاده بودجه لرك بحق الفاسد چاليشيركن بويله عادى بودجه يه عائدتى اشكار اولان مصارفك سيله فوق العاده بودجه يه علاوه ايدلمسنى اصلا نظر اهمال ايله كوره مئز . »

موسيو بول لورووا بوليو « *Traité de la science des finances* » نده بودجه دن بحث ايدر كن ديوركه :

« اك مهم والك منازع فيه نقاطدن برى ، بودجه نك تنظيمه عائددر . بوده ، مملكت مصارفات و وارداتنك حساباتى « ولاياتككى طبعى آرى براقيه جقدر » بر بودجه يه مى ياخود بالعكس ماهيه ، بومصارفات و وارداتنك عادى و يافوق العاده لكنه كوره ، بر برينه مربوط اولميان مخالف بودجه لره مى درجى ده موافق اوله جغنى تعيندر . بوصور تلدن هر ايكيسنك ده لهنده افكار و دلائل موجوددر . لكن عادى زمانلرده متعدد بودجه ل تنظيمى هر حالده شايد قبول دكلدر . »

فرانسه شورای دولتی اعضای محترمه سندن موسیو قولسون
 « Cours d'économie politique » نام اثر قیمتدارینک بودجه
 بحثده دیورک: « دقیقاً لازم اولان صوک کیفیت ، اگ عظیم سوء استعمالر ،
 اگ حرارتلی مباحثله سبیت ویرن و مستثنا و عارضی منابع و بالخاصه
 استقراض ایله قبادیلان « فوق العاده بودجه » لردر . بو بودجه لرك
 مقصد عادیسی امور نافعه یاخود حرب مصارفه قارشولق تداریکدر .
 بونوع مصارف ایله بونلرك قبادلسی ایچون تخصیص اولنان منابع بیننده کی
 رابطه ، بومابعك ماهیتدن نشأت ایتموب بلکه یالکز مصارفك ماهیتی
 بونوع منابعه مراجعه مجبورت حاصل ایله مسندن ایلرو لککده در .
 بر حکومتك واردات سنویه دن غیری ، کله جگ سنه لرك مصارف قسمینی
 قبادلررق بالضروره خاکی فضله رسوم و تکالیف تسویه سنه مجبور
 ایده جگ دیگر بر واسطه ایله مثلاً استقراض ایله قباغه صلاحیتدار
 اولدینی مصارف آنجق ایلروده بر سرمایه تشکیل ایدجک اولان امور
 نافعه ایله محاربه کی بر فلاکت ملیه مصرفارندن عبارتدر . بو قبیل احوالده
 اختیار اولنان مصارف فوق العاده ایله بونلره قارشولق تدارکی ایچون
 عقد اولنان استقراضلری عادی بودجهیه ادخال ایله مکمی یاخود بونلر
 ایچون خصوصی یعنی فوق العاده بر بودجه ترتیب ایتمکی دهله
 مناسبدر؟ بو کیفیت بر مسئله اساسیه اولمقدن زیاده بر فائده عملیه مسئله سیدر .
 مدبر مالون ، فوق العاده بودجه لرحا دثاندن دائماً بحق تحاشی
 ایله مشلردر . چونکه فوق العاده بودجه بر کره احداث اولندیمی ،
 الغاسی مشکل و هر سنه تکرر ایله مک ماهیتی حاز بولندینی ، مناسب واردات
 عادیه واسطه سیله تسویه سی مقتضی بولنان بعض مصارفك ده ، ویرکولری
 ترید مجبوریتی ایلرویه آتمق ایچون اگ قولای واسطه اولمسندن دولانی

فوق العاده بودجه به ادخاله قیام اولدینی بالجره ثابت بولمشدر .
 بحوالک نتیجه سی ایسه هر سنه استقراض اولنان مبالغت الی نهایت ترایدندن
 عبارتدر . موسیو غلادستون ، محاربه مصارفی ایچون بیله فوق العاده بودجه
 احداثه مخالفدر .

انکلتزده مصارفات حربیه ایچون فوق العاده بودجه احدائی
 موضوع بحث اولدینی زمان مشارالیه شدتله موأخذه ایله مش ودیمشدرکه
 « مصارف حربیه جناب قادر وقیومک انسانلرک حرص فتوحاتی تحدید
 ایچون خلق بیوردینی بر قید معنویدر . بر محاربه نک ایجاب ایتدیردیک
 مصارفاتک سنه دن سنه یه تسویه سی تمایلات خرجویانه نک طبیعی و امین
 بر ناظمیدر . » مقتصد مشهور آدام سیت ، موسیو غلادستون دن اول
 دیمش ایدی که « بر قوم ، محاربه نک دوامی اناسنده یوکنی حس ایدر
 و اوسنه نک بودجه سنده حربک میدانه کتیردیک مصارفاتی کوررسه
 محاربه دن چاقی اوصانیر . »

کچنده حکومت اجانبندن تنظیم و مجلس مبعوثانه ارسال اولنان و مجلس
 مذکور جهده بلا اعتراض قبول ایدیلاں فوق العاده بودجه به نقل
 کلام اولنورسه بویله بر « فوق العاده بودجه » تنظییه حاجت اولمدیق
 وبلا لزوم « فوق العاده بودجه » احدائی ، هیچ بر صورتله شایان تجویز
 اوله میه جقی بیان ایده بیلیرز . بو « فوق العاده بودجه » نک واردات
 قسمی تدقیق اولندقدمه اولاً اوستریادن آلان تمویض نقدی ثانیاً بیلدیز
 سراینده بولنان نفوذ ، ثالثاً فروخت اولنه جق اسکی طوپنر اثمانی رابعاً
 ینه فروخت اولنه جق بعض چفتلکات بدندن عبارت اولدینی کوریلور .
 بودرت قلم واردات دن آجق ایکسینک مقداری معین و معلوم اولوب
 بونلرده اوستریادن آلان ایکی یچق میلیون لیرا ایله بیلدیزده بولنان

التي يوز بیک کسور لیرادر .

دیگر ایکی قلده کوستریلان مقدارک معین وقطعی عدا اولنمسه شعیلک امکان یوقدر . چونکه کرک اسکی طویلر وکرک چفتلکات ، بالزایده صایله جق اولدیفندن نه قدره طالب ظهور ایده جکی و مزایده نتیجه سنده نه قدره صایله بیله جکی شمیدن قطعی اوله رق بیلک قابل دکلدر . بوجه تله بو ایکی قلده کوستریلان مقادیر محقق اولیوب آنجق تخمیندر و درت قلمک دردی ده ، هر سنه تکرر ایده جک ماهیتده اولیوب بر دفعه یه مخصوص و مستثنا واردات جمله سندندر .

« فوق العاده بودجه » نك مصارف قسمی کوزدن یکیر بلیسه اردو و دونماتک بعض لوازمات و احتیاجاتنک تدارکی ایچون تخصیص اولنان مبالغ ایله عثمانلی باقیه سندن آوانس صورتیله النوب اعاده سی مشروط اولان بر میلیون لیرادن و یونان محاربه سی ملا بسه سیله اعطاسی لازم کلن تضمینات شخصیه دن و دیون غیر منتظمه یه ادخال اولنغان اوج یوز یکرمی درت سنه سی دیونندن عبارت اولدینی آکلا شیلیر . بونلردن اردو و دوتما به تخصیص اولنان مبالغ بر دفعه یه مخصوص اوله رق ویرلدیکی کبی دیگر لر یه ده آنجق بر دفعه یه محصر و مستثنا مصارف جمله سندندر .

شو حاله « فوق العاده بودجه » ده مندرج واردات و مصارف ۱۳۲۵ سنه مالیه سی اثناسنده الله ایدیلان وینه بوسنه ظرفنده صرف اولنه جق اولان واردات و مصارف اقدر .

بو « فوق العاده بودجه » کذران ایلیان و « عادی بودجه » سی مجلس مبعوثانده درست تدقیق بولنان ۱۳۲۵ سنه مالیه سنه عائد و منحصر واردات و مصارفندن متشکل اولدینی حائده بو واردات و مصارف « عادی بودجه » نك واردات و مصارف قسملرینه علاوه و دولتک ۱۳۲۵ سنه سی

واردات و مصارف عادی و فوق العاده می برر یکنونده جمع اولتیه برق بونلر ایچون آیری بر «فوق العاده بودجه» تنظیم و بونک آیریجه قوه تشریعیه نک نظر تدقیق و تصویبیه عرض قلمخی و بوضورتله بلالزوم بودجه نک وحدتنه خلل کتیرلسی وایلک سنهده — حسب الضروره تنظیم و تصدیق اولنان موقت بودجه لردن ماعدا — برده «فوق العاده بودجه» احداثی و الحاصل برسنه ظرفنده موقت ، عادی و فوق العاده اوله برق اوچ نوع بودجه ایله اداره امور مالییه تصدی ایدلسی هر حالده شایان قبول اولسه کزکدر . بو «فوق العاده بودجه» نک واردات قسیمده مندرج بولنان ایکی قلم حقندهده — بومناستله — برقاج اعتراض درمیانشدن کندمزنی آله مدق . بویکی قلمدن برنجیسی بالمزایده فروختی متصور بولنان طویلر ، ایکنجیسی ینه عینی صورتله الدن حیقاریله حق اولان چفتلکادر .

طویلر حقنده اعتراض ، غایت حسیدر . بو طویلرک بعض اسکی قلعه لرده و طوبخانه ده بولنان طویلر اولدیغنی بیلوروز . فصل و نره لردن آلتیش و نره لرده استعمال اولنمش طویلر اولدیغنی بیلوروز .

احتمال که بو طویلر دن اکثریسنک بر قیمت تاریخیه سی واردر . بلکه ایچلر نده کریدک ووردوسک و بونره ممائل بعض محالکک فتخنده ویا بوا طه لرك مدافعه سنده ویا خود ویا نه وقتیره محاصره لرنده و بوقیل انک شانلی و معروف محاربامزده استعمال اولنان طویلر موجوددر .

بتون ملتر ، بویه بر قیمت تاریخیه بی حاز و مفاخر ملیه نک برر شاهد فنا نپذیری اولان آثار قیمته داری یک زیاده اهمیتله محافظه ایدرلر . و بونلر ایچون عالی بنالر انشا ایدره ک اورالرده تشهیر ایدرلر .

برملتک — ولو الک ضرورتلی بر زمانده اولسون — برقاج یوزیک لیر ایچون بویه ملی و تاریخی یادکار لری الدن چیقارمسی هیچ بوجهله لایق دکلدرد

چفتلكات حقنده كى اعتراضى ايسه اقتصاديدر .

بوچفتلكاتك واسع وجسيم اراضى يى احتوا ايله ديكي معلومدر .
مملكتيزده بونلرى صاتون آله حق وبالخاصه بحق وفاقاً اداره ايدرك استماده
ايله جك ارباب يسار اولديغندن يامزايده نتيجه سنده — طالب ظهور
ايتديكندن — قيمت حقيقي لرندن دون برقياته صاتيله حق وياقياثى لايق درجه يه
ابلاغ ايده جك رقييلر ظهور ايتيه جكندن ينه دون بدل ايله برقاج اجينيك
النه كچه جكدرد . دولت ايچون ضرر اولديغنده شبهه يوقدر .

حالبوكه بوچفتلكلرك آلات واذوات جديده زراعيه كيتيرتمك و اكر
جوارلرنده نهر و يادره وارسه اصول جديده ايله اروا و اسقا و لئحق و صنايع
مختلفه زراعيه اجر ايله مك و حاصلات صافيه نك يوزده برمقدارى حكومه
عائد اولقى و سائر كى شرائط ايله امور زراعيه ايله اشتغال ايدن بعض
سرمايه دارانه الزامى ايله هم چفتلكلرك جوارنده كى اهالى يه ايش تدارك ايدلمش
وپاره قزانديرلمش اولور همده برچوق كويليلر اصول جديده زراعتى
و صنايع زراعيه يى ويكى ماكنه لرى قوللامش اوكرنمش و بونلرك فوائدى
بالجبريه آكلامش بونلورلكه بويله برتشبك مملكتك ترقيات اقتصاديه سنه
فوق العاده حسن تاثيرى اوله جنى آشكاردرد .

حاصلات صافيه دن دولتك حصه سنه اصابت ايده جك مبلغك ، آز
زمانده ، خاطرى صاييلر بر درجه يه واره جفته ايسه هيچ شبهه يوقدر
شوراي دولت اعضاسندن

احمد مختار